Vilniaus universiteto studijų programų rengimo, vykdymo ir tobulinimo tvarkos aprašo priedas

(Vilniaus universiteto studijų dalyko (modulio) aprašo tipinė forma lietuvių kalba)

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Paauglystė: darnaus vystymosi kontekstai	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): doc. dr. Asta Meškauskienė	Filosofijos fakultetas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
I	Pasirenkamas

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Paskaitos ir seminarai kontaktiniu būdu auditorijose		Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Pedagogika, Psichologija mokyklai	**Gretutiniai reikalavimai (jei yra):** nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	135	48	87

Dalyko (modulio) tikslas		
suteikti studentams teorinių ir praktinių žinių apie paauglystės amžiaus raidos dėsningumus, paauglių ir suaugusiųjų pozityvaus bendravimo ypatumus bei ugdyti gebėjimus kurti įtraukią ir saugią aplinką darniam paauglių psichosocialiniam vystymuisi, jų emociniam atsparumui bei socialinei atsakomybei puoselėti.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	**Studijų metodai**	**Vertinimo metodai**
▪ Gebės atpažinti paauglystės amžiaus krizes, elgesio ir emocinius sunkumus bei įvertinti aplinkos rizikos ir apsauginius veiksnius, lemiančius darnų paauglio vystymąsi. ▪ Taikys konstruktyvaus bendravimo, aktyvaus klausymo ir konfliktų sprendimo strategijas, kuriančias pasitikėjimu grįstą santykį su paaugliais. ▪ Gebės kurti psichologiškai saugią, įgalinančią ugdymo(si)	Interaktyvi paskaita (mini diskusijos, vaizdinės medžiagos analizė); Atvejo analizė, vaidmenų žaidimai ir simuliacijos; projektinis patyriminis mokymasis; Refleksyvusis esė; Idėjų generavimas ir kritinė analizė paskaitų metu ir savarankiškai.	Komandiniai ir individualūs projektai, pristatymai žodžiu ir raštu; Egzaminas raštu (atviri ir uždari klausimai).

aplinką, skatinančią paauglių savirealizaciją ir savigarbą. ▪ Gebės bendradarbiauti su įvairių sričių specialistais, tėvais bei pačiais paaugliais, telkiant bendruomenę paauglių gerovės tikslams.		

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	**Visas kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**	**Savarankiškai atliekamos užduotys**
1. **Paauglystės samprata ir darnaus vystymosi dimensijos** (socialinė, emocinė). Paauglystė: stereotipai ir tikrovė.	2		2				**4**	**10**	Pagrindinė literatūra. Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga
2. **Biologiniai ir neuropsichologiniai paauglio raidos pokyčiai** (pubertetas, smegenų branda). Kognityvinė, asmenybinė, moralinė raida (J. Piaget, L. Kohlberg);	4		2				**6**	**10**	Pagrindinė literatūra. Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga
3. **Tapatumo paieškos ir vertybių formavimasis**. E. Eriksono ir J. Marcios tapatumo teorijos. Vertybinis pasimetimas, gyvenimo prasmės paieškos (socialiniai vaidmenys, savirelizacija). Savęs pažinimo metodai.	4		2				**6**	**10**	Pagrindinė literatūra. Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga
4. **Paauglystės krizės, rizikingas elgesys ir pagalbos keliai.** Depresiškumo, savižalos, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ženklai. Mokytojo kompetencijų ribos: kada ir kaip nukreipti pagalbai (mokyklos vaiko gerovės komisija, psichologas). Kino filmo analizė ir diskusija: mokytojo veiksmų algoritmas pastebėjus rizikingo elgesio ženklus.	4		2				**6**	**12**	Pagrindinė literatūra. Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga Kino filmas „The Breakfast Club“ (režisierius John Hughes)
5. **Savivertė, kūno vaizdas ir socialinių medijų įtaka.** Savęs vertinimo dinamika paauglystėje. Skaitmeninė aplinka, algoritmų įtaka paauglio savijautai ir lyginimuisi su kitais. Skaitmeninės higienos ir medijų raštingumo integravimas į įvairių mokomųjų dalykų pamokas.	4		2				**6**	**12**	Pagrindinė literatūra. Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga

6. **Santykių su suaugusiaisiais transformacija.** (Suaugusiųjų ir paauglių santykiai, pozityvaus bendravimo strategijos. Autoriteto krizė ir partnerystė. Autonomijos poreikis, eksperimentavimas, rizikos ir saugumo ribos. Suaugusiųjų emocinis palaikymas kaip apsauga nuo depresijos ir rizikingo elgesio.	4		2				**6**	**10**	
7. **Bendraamžių grupė, patyčių prevencija ir socialinė darna klasėje.** Bendraamžių įtaka, konformizmas, socialinės hierarchijos klasėje. Patyčių ir elektroninių patyčių dinamika. Klasės mikroklimato stiprinimo strategijos ir bendradarbiavimu grįsto mokymosi metodai. **Paauglių subkultūrų tipai.** Skaitmeninė ir fizinė erdvė - *TikTok, Instagram* ar *Pinterest,* Gatvės kultūra (Streetwear / Hypebeasts), Geimeriai (Gamers) ir Otaku, Cottagecore / Goblincore. Paauglių visuomeninis aktyvumas: jaunimo judėjimai, Prosocialus elgesys, dalyvavimas labdaringose, pilietinėse akcijose.	6		2				**8**	**13**	Pagrindinė literatūra. Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga
8. **Mokyklos psichosocialinė aplinka.** Įtrauki aplinka mokykloje paauglių radikalizacijos ir socialinės atskirties prevencijos veiksnys/sąlyga. Saugumo ir priklausymo jausmas; Bendraamžių įtaka ir suaugusiųjų vaidmuo.	4		2				**6**	**10**	Pagrindinė literatūra. Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga
Iš viso	32		16				**48**	**87**	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Darbas seminarų metu	40	Semestro metu	Darbas komandose analizuojant paauglių elgesio, socialinių ir emocinių krizių ar konfliktų situacijas, parenkant konstruktyvius mokytojo sprendimus. Studentų komandinių ir individualių projektų pristatymas.
Reflektyvusis esė	20	Semestro metu	Asmeninių nuostatų analizė: kaip mano, kaip būsimo mokytojo, vertybės ir bendravimo stilius veiks paauglių savijautą ir įtrauktį.
Egzaminas (raštu)	40	Sesijos metu	Teorinių žinių patikrinimas (atviro ir uždaro tipo klausimai bei praktinė situacija). **Komandinių ir individualių užduočių vertinimo kriterijai:** 1) tinkamai parinkti mokslinės literatūros šaltiniai, gebėjimas vadovautis teorijomis atskleidžiant paauglystės reiškinių dėsningumus; 2) literatūros ir asmeninės patirties pritaikymas analizuojant atvejį/situaciją; 3) auditorijos įtraukimas, aktyvinimo užduotys; 4) nuosekli ir aiški pristatymo struktūra, įtraukiantis, probleminis pristatymas.

			Vertinamas studento aktyvus dalyvavimas paskaitose ir seminaruose. Seminarų lankymas privalomas. Refleksyvaus esė turinys turi būti originalus, pagrįstas informacinių šaltinių analize, studento asmenine/autentiška pozicija, refleksija, kritine apžvalga. Egzamino klausimai sudaryti iš medžiagos, dėstytos per paskaitas, analizuotos seminarų metu ir studijuotos savarankiškai. Egzamino metu studentas atsako į uždaro ir atviro tipo klausimus. Egzaminas galimas tik atsiskaičius seminarų užduotis.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
1. Erikson E.H	2004	Vaikystė ir visuomenė		Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai
2. Sapolsky R.	2022	Elgesys		Vaga
3. Legkauskas V.	2012	Vaiko ir paauglio psichologija: šiandienos iššūkiai		Vaga
4. Žukauskienė R.	2012	Raidos psichologija: integruotas požiūris		Margi raštai
5. Kohlberg L.	1976	Moral stages and moralization.		New York: Holt, Rinehart and Winston
6. Mažeikienė V.	2022	Paauglystė – misija įmanoma. Psichologo patarimai tėvams		Tyto alba
7. Kerr M. M.	2009	School crisis prevention and intervention		NJ: Pearson Education, In
8. Petrulytė A.	2003	Jaunesniojo paauglio socialinė raida.		Presvika
9. Vaičiulienė A.	2004	Paauglio psichologija.		Presvika
10. Ed. by R. M. Lerner & L. Steinberg	2004	Handbook of adolescent psychology.		Second ed. John Wiley & Sons, Inc
Papildoma literatūra				
1. Pietarienė R.	2017	Sveika, paauglyste!		Šeimos santykių institutas
2. Shipp J.	2018	Suaugusiųjų gidas po paauglių pasaulį		Vaga
3. Lemme B.H	2003	Suaugusiojo raida		Polografija ir informatika
4. Navaitis G.	2001	Psichologinė parama paaugliui		Kronta
5. Landsbergienė A.	2024	Išgyventi paauglystę. Tėvams ir mokytojams.		Kibirkštis UAB

PASTABA: *Į literatūros sąrašą rekomenduojama įtraukti atviruosius mokymosi išteklius*

(Vilniaus universiteto studijų dalyko (modulio) aprašo tipinė forma anglų kalba)

COURSE UNIT (MODULE) DESCRIPTION

Course unit (module) title	Code
Adolescence: Contexts of Sustainable Development	

Academic staff	Core academic unit(s)
Coordinating: Assoc. Prof. Dr. Asta Meškauskienė	Faculty of Philosophy

Study cycle	Type of the course unit
I	Optional

Mode of delivery	Semester or period when it is delivered	Language of instruction
Lectures and seminars in person in lecture halls		Lithuanian

Requisites	
Prerequisites: Education, Psychology for Schools	**Co-requisites (if relevant):** none

Number of ECTS credits allocated	Student's workload (total)	Contact hours	Individual work
5	135	48	87

Purpose of the course unit		
to provide students with theoretical and practical knowledge about the patterns of adolescent development, the characteristics of positive interactions between adolescents and adults; and to develop the skills needed to create an inclusive and safe environment that fosters adolescents' harmonious psychosocial development, emotional resilience, and social responsibility.		
Learning outcomes of the course unit	**Teaching and learning methods**	**Assessment methods**
▪ Will be able to identify adolescent crises, behavioral and emotional difficulties, and assess environmental risk and protective factors that influence the healthy development of adolescents. ▪ Will apply strategies for constructive communication, active listening, and conflict resolution that foster trust-based relationships with adolescents. ▪ Will be able to create a psychologically safe and empowering educational environment that promotes adolescents' self-actualization and self-esteem. ▪ Will be able to collaborate with specialists from various fields, parents, and the adolescents themselves, uniting the community around the goals of adolescent well-being.	Interactive lecture (mini-discussions, analysis of visual materials); Case studies, role-playing, and simulations; Project-based experiential learning; Reflective essay; Idea generation and critical analysis during lectures and independently.	Group and individual projects, oral and written presentations on the topic of adolescence. Written exam (open-ended and closed-ended questions)

Content	Contact hours							Individual work: time and assignments	
	Lectures	Tutorials	Seminars	Workshops	Laboratory work	Internship	**Contact hours, total**	**Individual work**	**Tasks for individual work**
1. **The Concept of Adolescence and the Dimensions of Sustainable Development** (social, emotional). Adolescence: Stereotypes and Reality.	2		2				**4**	**10**	Required reading Reading. Recommended reading Lecture Materials
2. **Biological and neuropsychological changes in adolescent development** (puberty, brain maturation); cognitive, personality, and moral development (J. Piaget, L. Kohlberg);	4		2				**6**	**10**	Required reading Reading. Recommended reading Lecture Materials
3. **The Search for Identity and the Formation of Values.** E. Erikson's and J. Marcia's theories of identity. Value confusion, the search for meaning in life; (social roles, self-actualization). Methods of self-awareness.	4		2				**6**	**10**	Required reading Reading. Recommended reading Lecture Materials
4. **Adolescent Crises, Risky Behavior, and Sources of Help.** Signs of depression, self-harm, and substance use. The limits of a teacher's authority: when and how to refer a student for help (school child welfare committee, psychologist). Analysis and discussion of a film: a step-by-step guide for teachers on what to do when they notice signs of risky behavior.	4		2				**6**	**12**	Required reading Reading. Recommended reading Lecture Materials The movie „The Breakfast Club" (directed by John Hughes)
5. **Self-esteem, body image, and the influence of social media.** The dynamics of self-esteem during adolescence. The digital environment and the influence of algorithms on adolescents' well-being and their tendency to compare themselves to others. Integrating digital hygiene and media literacy into various academic subjects.	4		2				**6**	**12**	Required reading Reading. Recommended reading Lecture Materials
6. **The Transformation of Relationships with Adults.** (Relationships between adults and adolescents; strategies for positive communication; the crisis of authority and partnership; the need for autonomy; experimentation; the boundaries between risk and safety; emotional support from adults as a safeguard against depression and risky behavior.)	4		2				**6**	**10**	Required reading Reading. Recommended reading Lecture Materials
7. **Peer groups, bullying prevention, and social harmony in the classroom.** Peer influence, conformity, and social hierarchies in the classroom. The	6		2				**8**	**13**	Required reading Reading. Recommended reading

dynamics of bullying and cyberbullying. Strategies for strengthening the classroom microclimate and collaboration-based learning methods. **Types of adolescent subcultures.** Digital and physical spaces—TikTok, Instagram, or Pinterest; street culture (streetwear/hypebeasts); gamers and otaku; cottagecore/goblincore. Adolescent social activism: youth movements, prosocial behavior, and participation in charitable and civic initiatives.									Lecture Materials
8. **The school's psychosocial environment.** An inclusive school environment as a factor/condition in preventing adolescent radicalization and social exclusion. A sense of security and belonging; the influence of peers and the role of adults.	4		2				**6**	**10**	Required reading Reading. Recommended reading Lecture Materials
Total	32		16				**48**	**87**	

Assessment strategy	Weight %	Deadline	Assessment criteria
Work during the seminars	40	During the semester	Working in teams to analyze situations involving adolescent behavior, social and emotional crises, or conflicts, and to develop constructive solutions as a teacher. Presentation of students' team and individual projects.
Reflective essay	20	During the semester	Analysis of personal attitudes: how my values and communication style, as a future teacher, will affect adolescents' well-being and engagement.
Exam (written)	40	During the exam period	Assessment of theoretical knowledge (open-ended and closed-ended questions, as well as a practical scenario). **Assessment criteria for group and individual assignments:** 1) appropriately selected sources of scientific literature; the ability to apply theories in identifying patterns in adolescent behavior; 2) the application of literature and personal experience in analyzing a case or situation; 3) audience engagement and interactive activities; 4) a coherent and clear presentation structure, with an engaging, problem-based approach. Students' active participation in lectures and seminars is evaluated. Attendance at seminars is mandatory. The content of the reflective essay must be original, based on an analysis of information sources, the student's personal/authentic perspective, reflection, and critical review. Exam questions are based on material covered in lectures, analyzed during seminars, and studied independently. During the exam, students answer both closed-ended and open-ended questions. Students may take the exam only after completing the seminar assignments.

Author (-s)	Publishing year	Title	Issue of a periodical or volume of a publication	Publishing house or web link

Required reading				
1. Erikson E.H	2004	Vaikystė ir visuomenė		Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai
2. Sapolsky R.	2022	Elgesys		Vaga
3. Legkauskas V.	2012	Vaiko ir paauglio psichologija: šiandienos iššūkiai		Vaga
4. Žukauskienė R.	2012	Raidos psichologija: integruotas požiūris		Margi raštai
5. Kohlberg L.	1976	Moral stages and moralization.		New York: Holt, Rinehart and Winston
6. Mažeikienė V.	2022	Paauglystė – misija įmanoma. Psichologo patarimai tėvams		Tyto alba
7. Kerr M. M.	2009	School crisis prevention and intervention		NJ: Pearson Education, In
8. Petrulytė A.	2003	Jaunesniojo paauglio socialinė raida.		Presvika
9. Vaičiulienė A.	2004	Paauglio psichologija.		Presvika
10. Ed. by R. M. Lerner & L. Steinberg	2004	Handbook of adolescent psychology.		Second ed. John Wiley & Sons, Inc
Recommended reading				
1. Pietarienė R.	2017	Sveika, paauglyste!		Šeimos santykių institutas
2. Shipp J.	2018	Suaugusiųjų gidas po paauglių pasaulį		Vaga
3. Lemme B.H	2003	Suaugusiojo raida		Polografija ir informatika
4. Navaitis G.	2001	Psichologinė parama paaugliui		Kronta
5. Landsbergienė A.	2024	Išgyventi paauglystę. Tėvams ir mokytojams.		Kibirkštis UAB

NOTE: *Including Open Educational Resources in the reading list is recommended*